

ภาวิตบุคคลถา
ถาว่าด้วยบุคคลที่พัฒนาแล้ว^๑

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) ศ., ดร., ป.ธ. ๙

กรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร

ประธานกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

นโม ตสส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทตส ๗

อิธ ภิกขเว เอกจโจ บุคคลโล ภาวิตกาโย โหติ ภาวิตสีโล ภาวิตจิตโต ภาวิตปญญิติ ๗

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนาใน “ภาวิตบุคคลถา” ว่าด้วยบุคคลที่พัฒนาแล้ว ฌลองพระเดชพระคุณพระดับพระปัญญาบารมี อนุรูปแต่พระราชกุศลบุญราศี ทักขิณานุประทาน ที่สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทรงพระกรุณาโปรด พระราชทานผ้าไตรในพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายในโอกาสครบ ๑๒๐ ปีชาตกาล พระพรหมคุณาภรณ์ (เจียม จิรปุญญ) และวันอดีตเจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร

การที่สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ในครั้งนี้นี้ก็ด้วยทรงพระอนุสรณ์ถึงหิตานุหิตประโยชน์ที่พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (เจียม จิรปุญญ) และอดีตเจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร ได้บำเพ็ญไว้แก่ประเทศชาติ พระพุทธศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอเนกประการ ปฏิปทาที่พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ ได้ดำเนินไว้ในยามที่มีชีวิตอยู่สามารถนำมายกย่องเชิดชูเป็นทีถุฐานาคติคือแบบอย่างทีอนุชนคนรุ่นหลังสามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะพระเดชพระคุณเป็นพระมหาเถระผู้มีชีวิตอยู่ในโลกนี้นานถึง

^๑ พระธรรมเทศนา ในพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายในโอกาสครบ ๑๒๐ ปีชาตกาล พระพรหมคุณาภรณ์ (เจียม จิรปุญญ) และวันอดีตเจ้าอาวาส วัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

๙๔ ปี จึงมีเวลายาวนานเกือบศตวรรษในการพัฒนาตนให้เพียบพร้อมด้วย **อรรถกถาสมบัติและปริทัศน์ปฏิบัติ**

๑. คุณสมบัติส่วนอรรถกถาสมบัติ เกิดจากการศึกษาพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ คุณสมบัติข้อนี้เกิดจากความใส่ใจในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ดังที่ปรากฏว่า พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ มีนามเดิมว่า เจียม ได้รับพระราชทานนามสกุลจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ว่า กุลละวณิชย์ ถือกำเนิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖ ที่บ้านคลองขวาง อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับการศึกษาเบื้องต้นที่กรุงเทพมหานคร ณ วัดชัยชนะสงคราม และวัดมหาพฤฒาราม

ต่อมาเมื่ออายุ ๑๖ ปี ได้เข้าเรียนแพทย์ที่โรงเรียนแพทย์หลวง โดยเป็นนักเรียนแพทย์เสื่อป่าประจำกรมนักเรียนแพทย์เสื่อป่าหลวง เมื่อจบการศึกษา ได้เข้ารับราชการทหารเป็นนักเรียนนายดาบประจำกองร้อยนักเรียนนายดาบได้รับยศเป็นนายดาบและไปรับราชการประจำที่กองพลทหารบกที่จังหวัดร้อยเอ็ด

จากนั้น ได้ทำงานที่แผนกบัญชีรถไฟหลวงและธนาคารฮ่องกงจนกระทั่งเข้ารับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่ออายุย่างเข้าสู่วัยเบญจเพสในปี ๒๔๗๐ ได้รับฉายาว่า **จิริปัญโญ** เมื่ออุปสมบทแล้ว ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมจนสอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้รับการถวายปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ และได้รับการถวายปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖

๒. คุณสมบัติส่วนปริทัศน์ปฏิบัติ คือการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นนั้น พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์เริ่มรับภาระธุระพระศาสนาด้วยการเป็น **รองเจ้าอาวาสวัดลาดขวางเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นเจ้าคณะตำบลลาดขวาง เมื่อพ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นเจ้าอาวาสวัดลาดขวางหรือวัดพิพิธประสาทสุนทร เมื่อพ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นเจ้าคณะอำเภอบางปะกง เมื่อพ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นเจ้าคณะจังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ และได้รับพระบัญชาแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดโสธรวรารามวรวิหาร เมื่อพ.ศ. ๒๕๐๘**

พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยอรรถกถาสมบัติและปริทัศน์ปฏิบัติดังพรรณนามา จึงประสบความสำเร็จในการปฏิบัติศาสนกิจในทุกตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับหมาย ด้วยเหตุที่ได้ทำหน้าที่เจ้าอาวาสวัดราษฎร์คือวัดลาดขวางและเจ้าคณะอำเภอบางปะกงได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ท่านจึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัดฉะเชิงเทราและเป็นเจ้าอาวาส

วัดโสธรวรารามวรวิหาร ซึ่งเป็นพระอารามหลวงประจำจังหวัดฉะเชิงเทราและเป็นศูนย์รวมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศที่หลังไหลมาบ่าเพ็ญบุญกุศลอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย

พระเดชพระคุณได้บริหารกิจการของพระอารามแห่งนี้ด้วยระบบที่ปัจจุบันเรียกว่า **ธรรมาภิบาล** กล่าวคือ การบริหารทรัพย์สินของพระอารามด้วยความโปร่งใสโดยตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลเงินบริจาคประจำวัน มีการตรวจรับเงินเข้าธนาคารทุกวันและประกาศยอดรายรับให้ประชาชนทราบทุกวันอีกด้วย ปรากฏว่า วัดสามารถชำระหนี้สินนับล้านบาทได้หมดสิ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้นทุกปี พระเดชพระคุณปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรนับร้อยรูปให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีให้เจริญก้าวหน้าโดยลำดับ

การบริหารงบประมาณรายได้ของวัดอย่างโปร่งใส ทำให้วัดก็มีเงินมากพอสำหรับใช้ในกิจการต่าง ๆ ของวัด เช่น การอุปถัมภ์การศึกษาและสร้างอาคารเรียนให้กับโรงเรียนวัดโสธรวราราม วรวิหาร ที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ การสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ประยุกต์ขึ้นครอบพระอุโบสถหลังเดิม โดยไม่มีการเคลื่อนย้ายหลวงพ่อพุทธโสธรแต่อย่างใด

ตามนัยแห่งพระราชปรารภใน **พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร** ที่ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ และทรงประกอบพิธียกยอดฉัตรทองคำ ประดิษฐานเหนือยอดมณฑป เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จมาทรงตัดหวายลูกนิมิตของพระอุโบสถหลังใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙

พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ในยามที่มีชีวิตอยู่เป็นผู้ที่พัฒนาตนให้เพียบพร้อมด้วยด้วยอรรถกถาสมบัติและปฏิบัติปฏิบัติตั้งพรณนามาจึงสามารถบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติ พระศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์และวัดโสธรวราราม วรวิหาร ไว้มากมายเกินกว่าจะพรรณนาได้ครบถ้วน หลักการพัฒนาตนของพระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์เป็นไปตามนัยแห่งพระบาลีนิกเขปบทที่รับพระราชทานยกขึ้นไว้ ณ เบื้องต้นว่า **“อิธ ภิกขเว เอกจโจ ปุคฺคโล ภาวิตกาโย โหติ”** เป็นต้น แปลความว่า **“ภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้พัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต พัฒนาปัญญา”**

ขอรับพระราชทานถวายเป็นวิสัยต่อไปว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องได้รับการพัฒนาครบทั้งสี่ด้าน คือ **พัฒนากาย พัฒนาศีล พัฒนาจิต พัฒนาปัญญา** หากขาดการพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งก็จะไม่เป็นมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ **ผู้มุ่งพัฒนากายอย่างเดียวโดยไม่สนใจการพัฒนาจิตย่อม**

กลายเป็นพวกสุดโต่งข้างหนึ่งที่พระพุทธองค์ตรัสเรียกว่า **กามสุขัลลิกานุโยค**หรือผู้หมกมุ่นในกามสุขที่ปัจจุบันเรียกว่าพวกวัตถุนิยมหรือบริโภคนิยม ส่วน**ผู้มุ่งพัฒนาจิตอย่างเดียวโดยไม่สนใจการพัฒนากาย**อาจกลายเป็นพวกสุดโต่งอีกข้างหนึ่งที่พระพุทธองค์ตรัสเรียกว่า **อิตถกิลมณานุโยค**หรือ**ผู้ทรมาณตนเองให้ลำบาก** ดังนั้น การพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องเป็นการพัฒนาแบบทางสายกลางคือพัฒนาไปพร้อมกันทั้งทางกาย ทางศีลหรือทางสังคม ทางจิตและทางปัญญา การพัฒนาแต่ละด้านมีความสำคัญดังต่อไปนี้

ประการแรก การพัฒนาทางกาย หมายถึงการดูแลรักษาร่างกายให้มีสุขภาพดีและฝึกฝนการใช้ร่างกายให้มีทักษะคือความชำนาญในการทำงานหาเลี้ยงชีพ โดยอาศัยการฝึกหัดที่สมัยนี้เรียกว่า**หัตถศึกษา** คำว่า **ทักษะตรงกับทักษะ** ในภาษาบาลีหมายถึง**ญาณสัมปยุตวิริยะ** ได้แก่**ความชำนาญที่ประกอบด้วยปัญญา**

การพัฒนาทักษะนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิต ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า **“ทกฺเขยฺเยกปทํ ตาต อเนกตถปทนิสฺสิตํ”** เป็นต้น แปลความว่า **“เหตุอย่างหนึ่ง คือ ทักษะทำให้ได้ประโยชน์หลายอย่าง ก็ทักษะนั้นประกอบด้วยศีล ประกอบด้วยขันติ อาจจะทำมิตรทั้งหลายได้ความสุข หรืออาจจะทำศัตรูทั้งหลายให้ได้ความทุกข์”**

ประการที่สอง การพัฒนาทางศีล หมายถึง การพัฒนาทางสังคมที่ช่วยให้คนรู้จักปรับตัวเข้าหากันเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังพุทธสุภาษิตที่ว่า **“อพฺยาปชฺชํ สุขํ โลกํ ปาณญฺเตสุ สยญฺโม** แปลว่า **การไม่เบียดเบียนกันคือความสรวมระวังในสัตว์ทั้งหลายเป็นสุขในโลก”**

การพัฒนาทางสังคมช่วยปลูกฝังให้เกิดปรีชาญาณ คือ การรู้จักบริษัท และบุคคลัญญาตา การรู้จักบุคคล เข้าลักษณะที่ว่า

“อ่านคนออก บอกคนได้ ใช้คนเป็น เห็นคนชัด”

ผู้นำที่มีบุคคลัญญาตา การรู้จักบุคคล ย่อมสามารถใช้คนให้เหมาะกับงาน

ประการที่สาม การพัฒนาทางจิต หมายถึง การพัฒนาจิตให้มีภาพสามภาพ ได้แก่ สมรรถภาพ คุณภาพ และสุขภาพ ในที่นี้ คำว่าสมรรถภาพหมายถึงความเก่งของจิตที่เกิดจากการพัฒนาอิทธิบาท ๔ คือ **ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา** ขึ้นภายในจิตใจ คุณภาพหมายถึงความดีของจิตที่เกิดจากการพัฒนาพรหมวิหาร ๔ คือ **เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา** ขึ้นภายในจิตใจ และสุขภาพหมายถึงความสุขสงบที่เกิดจากการพัฒนาสมาธิ ปิติ ปัสสัทธิขึ้นภายในจิตใจ จิตที่พัฒนาแล้วย่อมทำให้มนุษย์เป็นคนเก่ง ดีและมีสุข

ประการที่สี่ การพัฒนาทางปัญญา หมายถึงการพัฒนาความฉลาดรอบรู้ที่เกิดจากการเรียน การคิดและการพัฒนาจิต ปัญญาทำให้เกิดวิสัยทัศน์คือมองการณ์ไกลซึ่งช่วยให้วางแผนได้ดี สามารถวินิจฉัยเหตุการ์ณต่างๆทั้งภายในภายนอกได้ถูกต้องและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความฉลาดรอบรู้ช่วยให้รู้เท่าทันสถานการณ์รอบด้าน ความรู้เท่าช่วยในการป้องกันความรู้ทันช่วยในการแก้ไข ดังนั้น ปัญญาจึงช่วยป้องกันภัยที่จะตามมา สมดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า **“สงฺเกยย สงฺกิตพฺพานิ รกฺเขยยานาคตํ ภย”** แปลว่า **“พึงระวังสิ่งที่ควรระวัง พึงระวังภัยในอนาคต”**

การพัฒนาทั้งสี่ประการคือ **การพัฒนาทางกาย การพัฒนาทางสังคม การพัฒนาทางจิต และการพัฒนาทางปัญญา มีพร้อมในบุคคลใด บุคคลนั้นถือว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์** เขามีความพร้อมในการเป็นผู้นำหมู่คณะ สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า **“อิโร จ พลวา สารุญฺญสฺส ปรีหารโก”** แปลว่า **“ผู้มีปัญญา มีกำลัง บริหารหมู่คณะ ดีนัก”**

ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเล่าไว้ในอปมณกชาดกต่อไปนี้

ในอดีตกาลนานมาแล้ว กรุงพาราณสีมีพ่อค้าเกวียน ๒ คนแต่ละคนมีกองเกวียน ๕๐๐ เล่มอยู่ในสังกัด พ่อค้าเกวียนคนแรกเป็นพระโพธิสัตว์ผู้ฉลาดรอบรู้ที่มีการพัฒนาตนครบทั้งสี่ด้าน พ่อค้าเกวียนอีกคนหนึ่งเป็นคนโง่เขลาผู้ขาดการพัฒนาตน

วันหนึ่ง พ่อค้าเกวียนทั้งสองคนเตรียมจะนำกองเกวียนของตนเดินทางรอนแรมผ่านทะเลทรายไปค้าขายต่างเมือง พ่อค้าเกวียนพระโพธิสัตว์คิดกังวลว่า ถ้ากองเกวียนทั้งสองคนออกเดินทางไปพร้อมกัน กองเกวียนจะมีเกวียนมากถึง ๑.๐๐๐ เล่มเกวียน จะทำให้เกิดปัญหาที่פקและอาหารของพวกวัวลากเกวียน เพราะฉะนั้น กองเกวียนทั้งสองคนจะต้องออกเดินทางไม่พร้อมกัน พระโพธิสัตว์จึงไปถามพ่อค้าเกวียนผู้โง่เขลาว่า กองเกวียนของใครควรออกเดินทางล่วงหน้าไปก่อน พ่อค้าเกวียนผู้โง่เขลาเลือกออกเดินทางไปก่อนเพราะเขาคิดว่า **การล่วงหน้าไปก่อนทำให้ได้เปรียบในการตั้งราคาสินค้าที่ต้องการ** พระโพธิสัตว์ตกลงตามนั้นเพราะคิดว่า **กองเกวียนที่ล่วงหน้าไปก่อนจะช่วยปรับสภาพทางขรุขระให้ราบเรียบ กองเกวียนของเขาที่เดินทางตามหลังไปจะสะดวกสบายกว่า**

กองเกวียนของพ่อค้าเกวียนผู้โง่เขลาที่ล่วงหน้าไปก่อนนั้นได้เดินทางไปถึงกลางทะเลทราย พ่อค้าเกวียนแลเห็นคนกลุ่มหนึ่งนั่งเกวียนสวนทางมา คนเหล่านั้นตัวเปียกน้ำ ทัดดอกบัว กินแห้วบัว จึงถามว่าพวกเขามาจากไหน ก็ได้รับคำตอบว่าในที่ที่พวกเขามานั้นมีราวป่าและน้ำทำอุดมสมบูรณ์ ผนตกประจำ ไม่จำเป็นที่จะต้องบันทุกตุ่มน้ำใส่เกวียนไปให้วัวลากลำบาก

พ่อค้าเกวียนผู้เฒ่าเชื่อคำแนะนำของกลุ่มคนที่สวนทางมานั้นจึงดื่มกินน้ำตามใจชอบและทุบตุ่มน้ำที่บ้านทุกมาเพื่อให้เกวียนเบา ไม่เหลือน้ำกินน้ำใช้ไว้เลย โดยที่พ่อค้าเกวียนผู้เฒ่าไม่ได้เฉลียวใจว่ากลุ่มคนที่แนะนำนั้นเป็นยักษ์ที่ปลอมตัวมาด้วยหวังจะจับคนในกองเกวียนกินเป็นอาหาร หลังจากเดินทางไปได้ไม่นาน พ่อค้าเกวียนผู้เฒ่าก็รู้ว่าถูกหลอกให้เหน็ดเหนื่อย เพราะขณะยังต้องค้างคืนในทะเลทราย คนและวัวไม่มีน้ำกินพากันนอนหมดแรงจึงถูกกลุ่มยักษ์ที่ย้อมกลับมาในเวลากลางคืนจับกินทั้งคนทั้งวัวจนเหลือแต่กองกระดูกในทะเลทราย

ฝ่ายพ่อค้าเกวียนโพธิสัตว์ผู้มีปัญญา พาคณะออกเดินทางหลังคณะแรกเดินทางไปได้ ๑ เดือน กองเกวียนได้มาพบกับคณะของยักษ์ที่ปลอมตัวมาให้คำแนะนำว่าให้ทุบตุ่มน้ำทิ้งเหมือนที่เคยแนะนำคณะก่อนหน้านั้น แต่ครั้งนี้ พ่อค้าเกวียนโพธิสัตว์ไม่เชื่อคำพูดของยักษ์เพราะสังเกตเห็นว่าคนเหล่านี้ล้วนมีนัยน์ตาแดงน่ากลัว ชะรอยจะเป็นยักษ์ที่จ้องจับคนกินเป็นอาหาร พระโพธิสัตว์ได้สั่งกองเกวียนไม่ให้ทุบตุ่มน้ำทิ้ง เมื่อเดินทางต่อไป กองเกวียนของโพธิสัตว์ก็ไปพบกับเกวียนเปล่าและกองกระดูกของคณะพ่อค้าเกวียนผู้เฒ่าที่ล่วงหน้านามาก่อน กองเกวียนของพ่อค้าเกวียนโพธิสัตว์จึงตั้งเวรยามอารักขาจนสามารถเดินทางพ้นทะเลทรายโดยปลอดภัย

กองเกวียนนี้ได้รับความปลอดภัยเพราะพระโพธิสัตว์เพียบพร้อมด้วยการพัฒนาทางกายด้วยจึงมีทักษะในการบริหารจัดการกองเวรยาม ๕๐๐ เล่มอย่างมีประสิทธิภาพ เขามีการพัฒนาทางสังคมตรงที่พอเห็นพฤติกรรมของยักษ์ที่ปลอมตัวสวนทางมาก็สรุปได้ว่าคนเหล่านี้เป็นยักษ์ปลอมตัวมา เขามีการพัฒนาทางจิตเพราะสามารถควบคุมใจไม่ให้ตกอยู่ใต้อำนาจการแข่งดีจึงยอมให้กองเกวียนคู่แข่งเดินทางล่วงหน้าไปก่อน และเขามีการพัฒนาทางปัญญาจึงมีความฉลาดรู้ทันเล่ห์กลของยักษ์ที่ปลอมตัวมาหลอกให้ทุบตุ่มน้ำทิ้ง

ในทำนองเดียวกัน พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ เป็นผู้พัฒนาตนให้เพียบพร้อมทั้งสี่ด้าน คือทางกาย ทางสังคม ทางจิตและทางปัญญา จึงสามารถพัฒนาวัดโสธรวราราม วรวิหาร ให้เจริญก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดในสมัยที่เป็นเจ้าอาวาสครองวัด ทั้งยังสอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนแก่บรรดาศิษยานุศิษย์และเจ้าอาวาสของวัดโสธรวรารามวรวิหาร ในรุ่นสืบต่อมา

คณะสงฆ์และอุบาสกอุบาสา วัดโสธรวราราม วรวิหาร ในปัจจุบันนำโดยท่านเจ้าคุณ **พระเทพภาวนาวิจิตรคุณ** เจ้าอาวาส จึงจัดพิธีบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย ๑๒๐ ปีชาตกาล พระพรหมคุณาภรณ์และวันอดีตเจ้าอาวาส เพื่อแสดงความกตัญญูตเวทีให้ปรากฏ

สมเด็จพระบวรราชเจ้า มหาสุรสิงหนาทราชกรมเจ้า กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ กอปรด้วยพระราชศรัทธาในการพัฒนาตนของพระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (เจียม จิรปุณฺโญ) และอดีตเจ้าอาวาส วัดโสธรวราราม วรวิหาร จึงทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้กราบบำเพ็ญกุศล อุทิศถวายในวันนี้

อิมินา กตปุญฺญะ ขออำนาจพระราชกุศลที่ทรงบำเพ็ญให้เป็นไปด้วยดีในหมู่สงฆ์ทั้งปวงนี้จงสัมฤทธิ์ประสิทธิ์อิฏฐวิบากกุศลเพิ่มบารมีธรรมยิ่งขึ้นไปในสัมปรายภพแด่พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (เจียม จิรปุณฺโญ) และอดีตเจ้าอาวาส วัดโสธรวราราม วรวิหาร สมพระราชเจตนาปรารถนาทุกประการ

รับพระราชทานถวายวิสาขบูชาพระธรรมเทศนาใน**ภาวิตปุคคกถา** ฉลองพระเดชพระคุณระดับพระปัญญาบารมี ยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

ขอถวายพระพร

องค์การเผยแผ่ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

โทร. ๐๘๑ ๓๗๑ ๔๖๕๐